

Miljømærkning af brændeovne

Det nordiske miljømærke, Svanemærket, kan nu tildeles brændeovne eller "lukkede ildsteder" som det hedder i kriterierne. Svanemærket stiller flere krav end den velkendte DS-mærkning, herunder krav til at ovnen også fungerer fornuftigt ved lav last.

"Forbrugere, der anskaffer sig en brændeovn, som klarer sig godt i en test, kan dog ikke hvile på laurbærene. Den der passer ilden, skal stadig gøre det rigtigt."

"Svanemærket kræver måling af gasser, som ken-detegner dårlig forbrænding, hvor risikoen for dannelse af kræftfremkaldende bestanddele i røgen er størst."

Af Birgitte Holm Christensen

Lukkede ildsteder omfatter blandt andet træpilleovne, brændeovne og masseovne. De gavner miljøet, fordi de giver CO₂-neutral energi i modsætning til olie og gas. Men de belaster også miljøet, fordi der uledes miljø- og sundhedsskadelige stoffer med røgen.

Ordet "ildsteder" lyder lidt gammeldags, men bruges af nordisk miljømærkning som betegnelse for brændeovne, træpilleovne, masseovne og andre ovne, som fyres med biobrændsler og som er placeret i det rum, der skal opvarmes.

Et ildsted kan godt være tilsluttet en lagertank og et centralvarmeanlæg, og herved minde meget om en kedel. Men design og støjniveau vil for et ildsted betyde, at det er "værtdigt" til en plads i stuen, mens kedlen må ud i bryggerset eller ned i kælderen. Nordisk miljømærknings Svanemærke har, som omtalt i BioEnergi nr. 56, særskilte kriterier for kedler til biobrændsler.

Kriterierne for ildsteder dækker kun "lukkede" ildsteder, fordi "åbne" ildsteder som for eksempel pejse anses for at være så ineffektive, at de ikke bør fremmes af et miljømærke.

I Danmark regner vi med, at omkring 400.000 helårshuse har brændeovne og hertil

arkivfoto: torben skott/biopress

Selv om biobrændsler er CO₂-neutrale er de ikke altid miljøvenlige. Ufuldstændig forbrænding i små-anlæg kan udgøre en latent sundhedsrisiko i nærmiljøet.

kommer cirka 100.000 brændeovne i sommerhuse.

I Norge anvender man pejse og brændeovne i omkring 2 millioner huse, Sverige har cirka 1,1 millioner ildsteder, mens der i Finland er en million ildsteder - heraf en stor del masseovne, der kan akkumulere varmen.

Sundhed og miljø

Astma- og Allergiforbundet i Sverige kalder, i et åbent brev til den svenske miljøminister, træfyring for "vort næste store sundheds- og miljøproblem". Årsagen er, at træfyring giver udslip af partikler og gasser, som indeholder carcinogene stoffer. Udslippene kan give luftvejsproblemer, forværre situationen for astmatikere og allergikere samt, i værste fald, forårsage cancer.

Formodentlig kan påvirkningen fra disse forureninger forstærkes i kombination med biltrafikens udslip.

Astma- og Allergiforbundet nævner i brevet til miljøministeren, 17 videnskabelige dokumenter som handler om problemerne.

Et bedre ildsted?

Mange undersøgelser viser, at den, der passer ilden, har me-

get stor betydning for, hvor god forbrænding der opnås.

Alligevel er nogle brændeovne indrettet, så de giver en bedre forbrænding og et lavere udslip end andre ovne. Der kan for eksempel være tale om en effektiv isolering af brændkammer eller en hensigtsmæssig udformning og placering af luftspalter og selvregulerende spjæld.

I Danmark eksisterer DS-godkendelsen samt Energistyrelsen støtteprogram til brændeovne med vandtank. Begge disse ordninger kan hjælpe forbrugere til et miljørigtigt valg. Svanemærkets kriterier omfatter imidlertid flere miljøforhold og supplerer på den måde de eksisterende ordninger.

Forbrugere, der anskaffer sig en brændeovn som klarer sig godt i en test, kan dog ikke hvile på laurbærene. Den, der passer ilden, skal stadig gøre det rigtigt. For at sikre at det kan ske, stiller Svanemærket krav til indholdet i de manualer, som følger med ved salget.

Inspiration fra Norge

For at en brændeovn kan blive Svanemærket, skal ovnen have en god virkningsgrad og et lavt udslip af skadelige stoffer. Der-

udover skal den opfylde nogle kriterier for materialesammensætning, emballage og information i instruktionshåndbogen.

Testen for emissioner har den nye europæiske standard EN 13240 som basis, men Svanemærket supplerer med lavere grænseværdier, test ved lav last og lidt flere parametre end EN 13240.

Test ved lav last er medtaget, fordi ildsteder generelt har dårligere virkningsgrad og større emissioner ved lav last end ved høj last. Testen er inspireret af den norske standard, men medtager ikke helt så mange prøvepunkter ved lav last som den norske standard.

I Danmark har vi dog valgt de laveste lastpunkter og regner derfor ikke med at det bliver et problem at få godkendt en Svanemærket ovn i Norge. For at komme ind på det norske marked, må testen for Svanemærket imidlertid suppleres med de manglende lavlastpunkter. Det kan gøres i umiddelbar forlængelse af testen for Svanemærket.

Svanemærket kræver måling af gasser, som kendetegner dårlig forbrænding, hvor risikoen for dannelse af kræftfremkaldende bestanddele i røgen er størst. Det er kulilte (CO) og organisk bundet kulstof (OGC).

Den form for måling af partikler, der indgår i Svanemærket, giver et godt billede af den reelle risiko for dannelse af kræftfremkaldende forbindelser. Målingen skal nemlig ske i en såkaldt fortyndingstunnel og ikke direkte i røggaskanalen. I fortyndingstunnelen blandes røgen med rumluft, hvilket giver en bedre efterligning af den virkelige situation, hvor nogle af de kræftfremkaldende forbindelser i røgen vil kondensere ud på partiklerne.

Birgitte Holm Christensen er ansat i Miljømærkesekretariat og ansvarlig for opvarmnings-systemer.

Krav til lukkede ildsteder

For at et lukket ildsted kan blive svanemærket skal følgende krav være opfyldt:

Virkningsgraden skal være mindst 80 procent for akkumulerende ovne og 75 procent for øvrige ildsteder

Indholdet af kulilte (CO), organisk bundet kulstof (OGC) og partikler må ikke overstige følgende værdier:

	Akkumulerende ovne	Øvrige ovne/ manuel indfødning	Øvrige ovne/ aut. indfødning
Enhed	mg/m ³	mg/m ³	mg/m ³
OGC	180 ¹	180 ¹	55 ¹⁺²
CO	2.500 ¹	2.500 ¹	1.250 ¹
Partikler	3	<10 ² - <20 ³	<10 ² - <20 ³

1. Måling ved nominel last.

2. Middelværdi af to målinger ved lav og en ved nominel last.

3. Middelværdi af to målinger ved lav last.

Plast må ikke indeholde cadmium, bly, kviksølv, ftalater eller nærmere angivne flammehæmmere. Plastdele skal være mærkede med plasttype.

Overfladebehandling må ikke indeholde bly, cadmium eller kviksølv. Hvis nikkel eller crom anvendes, skal grænseværdierne for Ospar aftalen opfyldes og delene skal kunne genvindes.

Emballagen må ikke indeholde klorbaseret plast.

I øvrigt stilles der krav til håndbog, drifts- og vedligeholdelsesinstruktioner, installationsanvisning, markedsføring og kvalitets-sikring.

Masseovne bliver næppe godkendt

foto: torben skætt/blopress

Selv om masseovnen hører til blandt de allermest miljøvenlige ovne til brændefyring er det tvivlsomt om ovnene bliver udstyret med et Svanemærke. Ovn-sætteren skal nemlig kunne dokumentere overfor Miljømærkesekretariatet, at hver ovn er helt identisk med den ovn, der er blevet godkendt.

-Jeg tror, det kan blive meget vanskeligt at godkende masseovne, fordi de typisk tilpasses den enkelte bolig, siger Birgitte Holm Christensen fra Miljømærkesekretariatet.

-Hvis en ovnsætter vil have godkendt sine ovne, så skal vi overbevise om, at han kan mure dem så ens op, at de vil kunne opfylde Svanemærkets krav hver gang. Der skal være en kvalitetssikring, så forbrugeren er sikker på, at han får et produkt der er godkendt.

Prisen på at få godkendt en ovn vil formentlig også afholde de fleste ovnsættere i at få et Svanemærke. Selve afprøvningskommissionen kommer til at koste omkring 70.000 kroner. Derudover skal der betales et ansøgningsgebyr på 3.500 kroner, ligesom der skal betales et anvendelsesgebyr på 0,4 procent af omsætningen. TS